

Memorandum

*Aanbevelingen van het
'Platform Jongeren voor de Samenleving'
met het oog op de federale, regionale en Europese
verkiezingen op 25 mei 2014*

Deze aanbevelingen zijn gericht aan de democratische politieke partijen van ons land, met als doel hen te informeren en te mobiliseren voor de oprichting van een Samenlevingsdienst in België. Dit belangrijke en op de jeugd gerichte, maatschappelijke project werd reeds gedurende drie jaar met succes uitgetest in ons land d.m.v. een pilootproject. Een voorbeeld nemend aan verschillende landen in Europa en de rest van de wereld, streven wij ernaar dat deze overgangperiode in het teken van het algemeen welzijn erkend en geïnstitutionaliseerd wordt binnen een wettelijk kader.

Wie zijn wij?

Het **Platform Jongeren voor de Samenleving / La Plateforme pour le Service Citoyen / Plattform für einen Bürgerdienst** verenigt meer dan 150 organisaties rond de oprichting van een Samenlevingsdienst in België. Het Platform, dat actief is sinds 2008 en onafhankelijk te werk gaat, geniet de steun van verschillende publieke instellingen en organisaties uit het maatschappelijke middenveld en van personen uit de academische, bedrijfs- en politieke wereld ¹.

Een samenlevingsdienst?

De Samenlevingsdienst richt zich tot alle jongeren tussen 18 en 25 jaar - zonder onderscheid te maken in competenties, studieniveau of socio-culturele achtergrond - en biedt hen de mogelijkheid om zich gedurende 6 maanden voltijds in te zetten, alleen of in groep, voor solidaire projecten in de sociale, culturele en milieusector. De jongeren krijgen een vergoeding en een verzekering, genieten van een uitgebreid programma aan vormingen en ervaringsuitwisselingen, en ze krijgen erkenning voor hun engagement.

De Samenlevingsdienst komt zowel de jongeren als de maatschappij ten goede. Deze **overgangperiode van ontwikkeling en socialisatie** stelt de jongeren in staat om vaardigheden te verwerven die essentieel zijn voor hun ontwikkeling op zowel persoonlijk als professioneel vlak, alsook als burger. Op maatschappelijk niveau brengt de samenlevingsdienst een unieke **sociale en culturele vermenging** tot stand.

Verschiedende studies hebben de veelzijdige impact van de Samenlevingsdienst op de deelnemende jongeren bevestigd. Dit programma helpt hen om meer zelfvertrouwen te krijgen, zich nuttig te voelen, zich in te zetten voor de gemeenschap, hun eigen projecten voor de toekomst scherper te stellen, een job te vinden... Kortom, om hun leven (opnieuw) zin te geven en een actieve plek in te nemen in de maatschappij. In Frankrijk toont een recente studie ² aan dat **75% van de jongeren na hun deelname aan de Service Civique ofwel terug gaat studeren ofwel werk vindt**. Dit gevolg (maar niet het doel!) van de Samenlevingsdienst op het gebied van activering en socio-professionele integratie mag ons echter niet uit het oog doen verliezen wat de fundamentele grondbeginselen zijn, die dit project in de eerste plaats bezielen: solidariteit, samenleven, emancipatie, sociale vermenging, leren door ervaring, engagement, mobilisering van het maatschappelijk middenveld.... Kortom: **het ontwikkelen van een betrokken en verantwoordelijk burgerschap**. Door het feit dat het programma openstaat voor iedereen, streeft de Samenlevingsdienst bovendien naar **de emancipatie van alle jongeren, zonder onderscheid**. Hierdoor fungeert dit programma ook als een krachtig instrument voor integratie, meer bepaald voor kwetsbare jongeren.

De Samenlevingsdienst geeft bovendien een antwoord op verschillende hedendaagse kwesties, zoals de heropwaardering van het gemeenschappelijke, de moeilijke overgangperiode naar het beroepsleven, het uiteenvallen van sociale banden, het openstaan voor de ander, toegang tot basisrechten, gelijkheid van kansen en racismebestrijding, sensibilisering over democratische waarden, de voordelen van de Rechtstaat, de wisselwerking tussen rechten en plichten...

¹ Sinds zijn oprichting geniet het Platform van zeer brede steun uit verschillende hoeken: steun en medewerking van partners uit de openbare sector (OCMW, Actiris, VDAB, Bruxelles-Formation, Forem, ...), financiële steun vanuit alle beleidsniveaus (Federaal, Gemeentelijk, Gewestelijk, Gemeenschappelijk), actieve steun van talrijke federaties (Fédération des maisons de Jeunes, Conseil de la Jeunesse, Vlaamse Jeugdraad, ...) en erkende organisaties (Croix-Rouge, Groep Intro, JES, Bon, Union des Magistrats de la Jeunesse, Samenlevingsopbouw, Dynamo International...), samenwerking met vijf Franstalige en Nederlandstalige universiteiten (UCL, ULg, UGent, ...), bijstand door een Steuncomité bestaande uit persoonlijkheden uit diverse sectoren (Philippe van Parijs, Bernard Devos, Alain Eraly, Roland Vaxelaire, Pierre Galand, Jean-Pierre Lebrun, Jacques Defourny...), actieve deelname aan het Europese netwerk van Samenlevingsdienst (burgerdienst).

² Zie de enquête over de impact van de « Service Civique » op de jongeren die eraan deelgenomen hebben in Frankrijk: « *L'impact du Service Civique sur ceux qui l'ont fait* », 2013 - <http://www.service-citoyen.be/publications-d-ailleurs>

Wat willen wij?

Op federaal niveau

Het Platform Jongeren voor de Samenleving vraagt een institutionele erkenning van de Samenlevingsdienst door middel van het creëren van een wet, die alle jongeren tussen 18 en 25 jaar de mogelijkheid geeft om een Samenlevingsdienst te doen in België.

Meer dan acht Europese landen, waaronder Duitsland, Frankrijk en Italië, hebben reeds een dergelijk programma van Samenlevingsdienst geïnstitutionaliseerd. In deze landen nemen elk jaar tientallen duizenden jongeren actief deel aan de opbouw van een betere samenleving en aan hun persoonlijke ontwikkeling.

In België heeft het drie jaar durende pilootproject³ aangetoond dat dit programma actief bijdraagt aan een betere integratie, met name op sociaal en professioneel vlak, voor jongeren van elke socio-culturele afkomst⁴. De afwisseling tussen enerzijds periodes waarin de jongeren zich engageren voor een concreet doel en anderzijds periodes van vormingen, waarin er wat afstand genomen kan worden, dragen ertoe bij dat de jongeren zelfreflectie en een kritische geest ontwikkelen en dat er meer verantwoordelijk, solidair en maatschappelijk bewustzijn ontstaat. De Samenlevingsdienst heeft eveneens zijn nut bewezen als “sociaal cement” en is een ideaal integratieparcours gebleken voor jongeren van buitenlandse origine of voor jonge vluchtelingen (inburgeraars).

Net als in onze buurlanden moet de Samenlevingsdienst verankerd worden in het wetgevende kader van de staat door het definiëren van een statuut “Jongere in Samenlevingsdienst”, waaraan een reeks erkende rechten verbonden zijn⁵.

Op het niveau van de gefedereerde entiteiten

Het Platform Jongeren voor de Samenleving wenst dat de verschillende federale en gefedereerde bevoegdheden samenwerken en op elkaar afgestemd worden rond de Samenlevingsdienst. Desondanks maakt het Platform een expliciet onderscheid tussen de materies waar de verschillende niveaus voor bevoegd zijn (het sociale statuut op het Federale niveau en de persoonsgebonden/grondgebonden materies op het niveau van de Gemeenschappen en de Gewesten).

Een eerste institutionele erkenning van de Samenlevingsdienst is er officieel gekomen in 2014 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, in het kader van de verwezenlijking van de Europese Youth Guarantee. Op korte termijn moet deze erkenning uitgebreid worden naar andere regio's die als prioritair geïdentificeerd zijn. Op middellange termijn zou de Samenlevingsdienst operationeel moeten zijn in de drie Gewesten en de drie Gemeenschappen van ons land.

In het algemeen is de Samenlevingsdienst een **globaal en transversaal programma dat zich op het kruispunt bevindt van talrijke competenties van de gefedereerde entiteiten**: jongerenbeleid en jeugdhulp, socio-professionele integratie, beroepsopleiding, sociale cohesie, gelijkheid van kansen, sociale actie, permanente vorming, integratie, milieu en natuurbehoud, cultuur, sport, gezondheid, ... Deze transversaliteit is een meerwaarde die erkend en ondersteund moet worden door alle betrokken entiteiten.

³ Zie de website: <http://www.jongeren-samenleving.be>

⁴ In België hadden de jongeren die deelnamen aan het pilootproject het volgende profiel: 84% werkzoekenden, 14% OCMW-steuntrekkers, 28% met een lage scholing (lager onderwijs of lager secundair onderwijs), 51% met een middelbare scholing (algemeen, beroeps- en technisch onderwijs), 28% jongeren van buitenlandse of buiten-Europese afkomst, 5% jongeren met een handicap + een aantal jongeren met een gerechtelijk of psychiatrisch parcours of verslavingsproblemen.

⁵ Voor meer details over dit voorstel: zie de conclusies van de prospectieve studie « *La place du Service Citoyen dans le paysage associatif et institutionnel belge* », FWB, 2011.

Op Europees niveau

Het Platform Jongeren voor de Samenleving wenst dat op Europees niveau de mogelijkheid gepromoot wordt dat elke jongere in zijn land een soortgelijke samenlevingsdienst kan doen EN dat deze programma's een uitwisseling met een ander Europees land mogelijk maken. Op termijn zou de oprichting van een Europese "Citizen Service" op resolute wijze kunnen bijdragen aan de versterking van een politiek verenigd en Federaal Europa.

Het vooruitzicht van een "Citizen Service" op Europees niveau beantwoordt aan minstens twee belangrijke Europese uitdagingen. Ten eerste **de opbouw van een socialer Europa, een Europa van de burgers**: een ervaring van 3 tot 6 maanden in een ander Europees land voor alle jongeren zou de huidige perceptie van Europa als een grote institutionele machine ombuigen in een reëel gevoel van Europese verbondenheid en betrokkenheid, verankerd door de ervaring in het hoofd en in het lichaam van zij die het Europa van morgen zullen bouwen.

Anderzijds is de **mobilititeit van jongeren** een van de belangrijkste factoren van emancipatie van de jeugd geworden. Een eentalige jongere die nooit buiten de eigen landsgrenzen is geweest, zal het steeds moeilijker krijgen om een plek te vinden op de arbeidsmarkt. Alle jongeren - en in het bijzonder de minder bedeelden - de kans geven om zulke ervaring op te doen, zal de sociale kloof kleiner maken en tegelijkertijd het zaadje leggen voor een Europa voor iedereen waar de burgers zich bij betrokken voelen.

Contact: Platform Jongeren voor de Samenleving
Grégory Dhen (Communicatie verantwoordelijke)
Mail : gregory.dhen@samenlevingsdienst.be
GSM : 0487 32 60 40

Het Platform Jongeren voor de Samenleving verenigt een steeds groeiend aantal leden (meer dan 150) uit het maatschappelijk middenveld en de openbare sector in België: verenigingen, NGO's, federaties, beschutte werkplaatsen, instellingen van openbaar nut, OCMW's, ... Een grote diversiteit aan organisaties die de transversaliteit en globaliteit van dit maatschappelijke project weerspiegelen.

